

Ülevaade Eestit 2022. aastal mõjutanud sündmustest

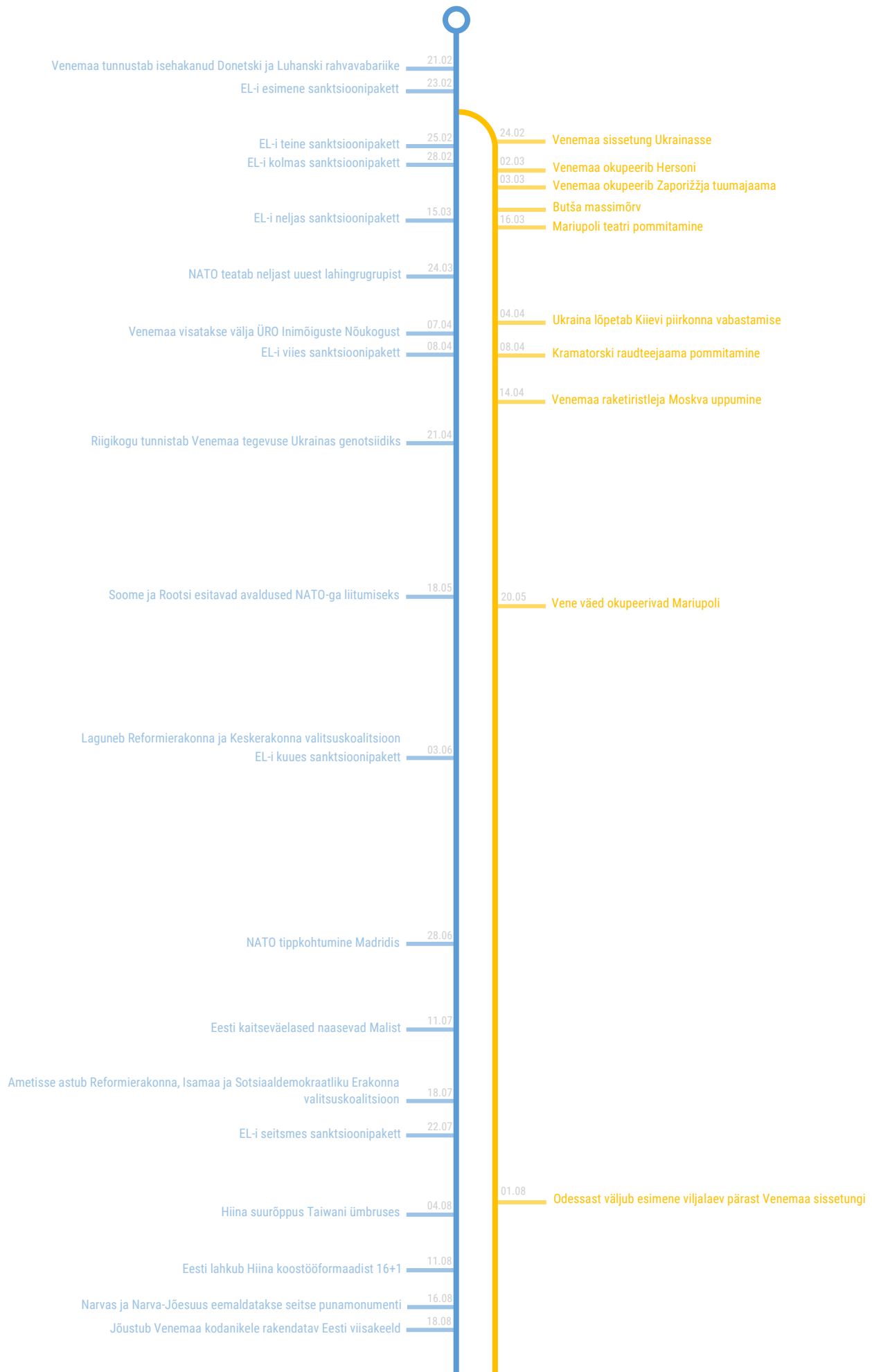
Sissejuhatus

2022. aasta esimese kaheksa kuu sündmused on nii Eestis kui maailmas olnud mõjutatud 24. veebruaril alanud Venemaa sissetungist Ukrainasse. Julgeolekuolukord Euroopas oli aga märkimisväärselt halvenenud juba 2021. aastal, mida iseloomustasid kriis Valgevene ja Euroopa Liidu (EL) piiril ning Vene relvajõudude koondumine Ukraina piiri äärde.

Vene vägede esimene laiaulatuslik koondumine Ukraina idapiirile ja 2014. aastal okupeeritud Krimmi poolsaarele algas 2021. aasta märtsis ja aprillis. Ehkki sama aasta juunis vähendati piiril viibivate vägede arvu, algas oktoobris uus, veelgi suurem vägede koondumine ja aasta lõpuks ümbritses Ukrainat kolmest küljest (sh Valgevenest) üle 100 000 Vene sõduri. Novembrist kuni veel 2022. aasta 20. veebruarini eitas Venemaa invasiooniplaane.

Valgevene suhted EL-iga olid pingestunud 2020. aastal pärast Valgevene presidendivalimistele järgnenud valitsusvastaste meeleavalduste mahasurumist. 2021. aasta mais sundisid Valgevene võimud maanduma reisilennuki, kus peeti kinni opositsiooniline aktivist koos elukaaslasega. EL-i poolt vastukaaluks kehtestatud sanktsioonidele järgnes mullu suvel kriis EL-i piiril Valgevenega, kus Minsk sundis hübriidrünnaku raames Poola, Leedu ja Läti piire ületama tuhandeid Lähis-Ida päritolu migrante.

Eelmise aasta lõppu iseloomustasid läänepoolsed püüdlused hoida ära täiemahulise sõja puhkemine Ukrainas. Detsembris esitas Venemaa NATO-le ja USA-le suunatud julgeolekuettepanekud, kus nõudis muu hulgas, et allianssi ei lubataks uusi liikmeid ning et NATO ei paigutaks vägesid ega relvastust riikidesse, mis polnud NATO liikmed enne 1997. aasta maikuud. USA lükkas ettepanekud tagasi, öeldes, et ei pea läbirääkimisi Euroopata. Selleks ajaks oli USA Ukrainat korduvalt hoiatanud Venemaa võimaliku peatse invasiooni eest.

2022. aasta sündmustik

Jaauuar

27.01 – USA hoiatab Ukrainat Venemaa peatse sissetungi eest

Ameerika Ühendriikide president Joe Biden hoiatab Ukraina presidenti Volodõmõr Zelenskõid, et Vene relvajõud võivad veebruaris Ukrainasse tungida. Ukraina ja Venemaa piirile on kogunenud kümned tuhanded Vene sõdurid.

Veebruar

21.02 – Venemaa tunnustab isehakanud Donetsk ja Luhanski rahvavabariike

Venemaa president Vladimir Putin tunnustab Venemaa riigiduumi heakskiidu järel isehakanud Donetsk ja Luhanski rahvavabariikide iseseisvust, ratifitseerides samaaegselt Ida-Ukraina separatistidega sõpruslepingud, mille alusel saadab Venemaa piirkonda „rahualve eesmärgil“ enda sõdurid. Tunnustamisele eelnevalt oli Venemaa alates 2021. aasta oktoobrist aktiivselt Ukraina-Venemaa ja Ukraina-Valgevene piiri äärde koondanud arvukalt sõdureid ja sõjatehnikat.

23.02 – Euroopa Liit võtab vastu esimese sanktsioonide paketi Venemaa vastu

Esimese sanktsioonipaketiga kehtestatakse sihipärased sanktsioonid 351 Venemaa riigiduumi saadikule, kes olid hääletanud isehakanud Donetsk ja Luhanski rahvavabariikidega tunnustamise poolt, samuti 27 üksikisikule. Ka piiratakse Venemaa ligipääsu EL-i kapitalile ning finantsturgudele- ja teenustele. Täiendavalt piiratakse majandussuhteid Donetsk ja Luhanski oblastite piirkondadega, mida ei kontrolli Ukraina valitsus.

24.02 – Algab Venemaa sissetung Ukrainasse

Venemaa president Vladimir Putin teatab Vene riigiteleviiooni vahendusel „sõjalise erioperatsiooni“ alustamisest Ida-Ukrainas, misjärel algab kell 5 hommikul Venemaa täiemahuline sissetung Ukrainasse õhust, maalt ja merelt. Vene väed sisenevad Ukrainasse põhjast (sh läbi Valgevene), idast ja lõunast (läbi 2014. aastal okupeeritud Krimmi poolsaare). Ukraina president Volodõmõr Zelenskõi kuulutab välja sõjaseisukorra ja mobilisatsiooni.

Järgneva kuue sõjakuu jooksul võtab Eesti vastu 52 000 põgenikku ning annab Ukrainale humanitaarabi 20,3 miljoni euro ulatuses. Suhtena SKT-st on Eesti abiandjate hulgas esikohal nii Ukrainale antud kahepoolse abi kui ka kahepoolse abi ja sõjapõgenike vastuvõtmisega seotud hinnanguliste kulude koondarvestuses. Eesti on Ukrainale andnud ligi 250 miljoni euro väärtuses sõjalist abi sh. Javelin tankitõrje raketisüsteemi rakette, haubitsaid, tankitõrjemiine, tankitõrjegranaadiheitjaid, miinipildujaid, erinevaid käsituli relvi koos laskemoonaga, sõidukeid, sidetehnikat, meditsiinitarvikuid, isikukaitsevahendeid (kiivrid, kuulivestid jm.) ja kuivtoidupakke.

25.02 – Euroopa Liit võtab vastu teise sanktsioonide paketi Venemaa vastu

Teise sanktsioonipaketiga külmutatakse Venemaa presidendi Vladimir Putini ja Venemaa välisministri Sergei Lavrovi varad EL-is, samuti kehtestatakse piirangud Venemaa Föderatsiooni Julgeolekunõukogu liikmetele ja viimastele Venemaa riigiduumi saadikutele, kes olid hääletanud isehakanud Donetsk ja Luhanski vabariikide tunnustamise poolt. Ka kehtestatakse täiendavad sanktsioonid üksikisikute vastu, samuti uued Venemaa majandustegevust piiravad sanktsioonid seoses rahandus-, energia-, transpordi- ja tehnoloogia-sektoritega.

28.02 – Euroopa Liit võtab vastu kolmanda sanktsioonide paketi Venemaa vastu

Kolmanda sanktsioonipaketiga suletakse EL-i õhuruum Vene reisilennukitele, keelustatakse tehingud Venemaa keskpangaga, keelatakse osalus ja investeerimine Venemaa otseinvesteeringute fondi kaasrahastatavatesse projektidesse, keelatakse propagandakanalite Sputnik ja Russia Today tegevus EL-is, arvatakse SWIFT-süsteemist välja seitse Vene pank ja kehtestatakse täiendavad sanktsioonid 26 üksikisikule ja ühele ettevõttele.

Märts

02.03 – Venemaa okupeerib esimese Ukraina suurlinnana Hersoni

Vene väed okupeerivad esimese Ukraina oblasti pealinnana Lõuna-Ukrainas asuva 280 000 elanikuga Hersoni, kindlustades sellega strateegilise väärtusega varustustee üle Dnepri jõe ja ühenduse Krimmi poolsaarega. Linnas algavad kohalike ukrainameelsete elanike protestid, mis surutakse okupatsioonivägede poolt jõuga maha.

03.03 – Venemaa okupeerib Zaporizžja tuumajaama

Vene väed vallutavad Euroopa suurima tuumajaama, mis toodab viiendiku Ukraina elektrist. Okupatsioonväed asuvad rindejoone lähedal asuvat kuue reaktoriga Zaporizžja tuumajaama kasutama sõjaväebaasina, tõstatades rahvusvahelise üldsuse seas küsimuse potentsiaalse tuumakatastroofi ohust. Nädal varem olid Vene väed vallutanud Tšornobõli tuumajaama, kus sõdurid olid kaevanud radioaktiivsesse pinnasesse kaevikuid.

09.03–01.04 – Vene väed korraldavad Kiievi lähistel Butša massimõrva

Vene okupatsioonivägede taganemise järgselt tulevad märtsi lõpus Kiievi oblastis asuvas Butša linnas ilmsiks arvukad tsiviilelanikkonna ja sõjavangide vastu toime pandud sõjakuriteod. 33 päeva väldanud okupatsiooni lõppemise järel leitakse 458 inimese surnukehad. Ukraina president Volodõmõr Zelenskõi nimetab toimunut genotsiidiks; Venemaa välisminister Sergei Lavrov nimetab süüdistusi Venemaa õõnestamisele suunatud lavastatud võltsinguks.

Butša sündmused pälvivad rahvusvahelise üldsuse karmi hukkamõistu. Eesti peaminister Kaja Kallas võrdleb Vene okupatsioonivägede korraldatud tapmisi Nõukogude Liidu ja natsirežiimi kuritegudega. EL-i riikidest (sh Eestist) saadetakse kokku välja enam kui 200 Vene diplomaati. EL asub ette valmistama uusi sanktsioone, mis kajastuvad viiendas sanktsioonipaketis (08.04).

15.03 – Euroopa Liit võtab vastu neljanda sanktsioonide paketi Venemaa vastu

Neljanda sanktsioonipaketiga otsustatakse keelata kõik tehingud riigi omandis olevate äriühingutega, keelata kõikidele Venemaa isikutele ja üksustele igasuguste krediitdireitinguteenuste osutamise ning juurdepääsu krediitdireitingualase tegevusega seotud mis tahes tellimisteenustele, laiendada loetelu Venemaa kaitsesektori ja tööstusliku baasiga seotud isikutest, kelle suhtes kehtestatakse rangemad ekspordipiirangud seoses kahesuguse kasutusega kaupadega ning kaupade ja tehnoloogiaga, mis võivad aidata kaasa Venemaa kaitse- ja julgeolekusektori tehnilisele arengule, keelata uute investeeringute tegemine Venemaa energiasektoris ning kehtestada üldine piirang seadmete, tehnoloogia ja teenuste eksportimisele Venemaa energiatööstusele, kehtestada täiendavad kaubanduspiirangud rauale ja terasele ning luksuskaupadele.

Lisaks kehtestatakse sanktsioonid olulisemate oligarhide, lobistide ja propagandistide vastu, kes levitavad Kremli narratiivi Ukraina olukorra kohta, ning tähtsamate ettevõtete vastu lennundus-, sõjandus- ja kahesuguse kasutusega kaupade, laevaehitus- ja masinaehitussektoris.

16.03 – Vene väed korraldavad õhurünnaku Mariupoli teatrile, kus varjub arvukalt tsiviilisikud

Piiramisrõngas asuvas Mariupoli linnas varjub kohalikus draamateatris ligikaudu tuhatkond inimest. Vene relvajõudude õhurünnakus hukub kuni 600 inimest.

24.03 – NATO teatab nelja uue lahingugrupi paigutamisest Ida-Euroopasse

NATO teatab Venemaa agressiooni valguses nelja uue lahingugrupi paigutamisest alliansi idatiivale Bulgaariasse, Ungarisse, Rumeeniasse ja Slovakkiasse, suurendades sellega senist kohalolu Musta mere piirkonnas.

Aprill

04.04 – Ukraina väed lõpetavad Kiievi ümberkaudse piirkonna Vene vägedest vabastamise

Pärast enam kui kuu aega väldanud Vene vägede pealetungi taastab Ukraina kontrolli Kiievi oblasti üle. Vene relvajõud olid oblastisse sisenenud Valgevenest ja Venemaalt, eesmärgiga vallutada Ukraina pealinn, kus asub riigi valitsus ja sõjaväeline väejuhatuse. Ehkki Vene väed olid suutnud okupeerida mitu linna Kiievi ümbruses, tuli neil suurte kaotuste ning logistiliste ja taktikaliste probleemide tõttu lõppkokkuvõttes taganeda.

Kiievi pealetungi läbikukkumine oli märgiline, kuivõrd Venemaa poolt algselt loodetud Ukraina vastupanu kiire murdmine ebaõnnestus, mis ühtlasi andis lääneriikidele tunnistust Ukraina võimekusest agressorile vastu hakata. Aprilli vältel taasavasid Kiievis saatkonnad mitmed Lääne-Euroopa riigid, kelle diplomaadid olid sõja puhkemise eel Ukraina pealinnast lahkunud.

07.04 – Venemaa visatakse välja ÜRO Inimõiguste Nõukogust

Peale Butša massimõrva ja Mariupoli teatri õhurünnakut ning Venemaa avalikku suhtumist nendesse, otsustakse ÜRO peaassamblee erakorralisel istungijärgul Venemaa ÜRO Inimõiguste Nõukogust välja heita. Selle poolt hääletab 93 riiki, vastu on 24 ja erapooletuid 53.

08.04 – Vene väed korraldavad raketirünnaku Kramatorski raudteejaamale

Vene relvajõudude raketirünnakus Ida-Ukrainas asuvale Kramatorski raudteejaamale hukub 60 tsiviilisikut (sh seitse last), vigastada saab enam kui 110 inimest. Raudteejaamas viibis parasjagu enam kui tuhat inimest, kes ootasid evakuatsiooni.

08.04 – Euroopa Liit võtab vastu viienda sanktsioonide paketi Venemaa vastu

EL-i viies sanktsioonipakett sisaldab energiasanktsioone – kivisöe ja teiste tahkete fossiilsete kütuste impordikeeldu, mille hind on umbes 4 miljardit eurot aastas. Eesti ettepanekul lisatakse paketti uued krüptovara tehingute piirangud. Venemaa lipu all sõitvatele laevadele on ette nähtud Euroopa Liidu sadamatesse sisenemise keeld. Keelatakse Venemaa maismaatranspordi operaatorite tegevus Euroopa Liidus, mis tähendab seda, et Venemaa ettevõtted ei saa enam Euroopa Liidus ega Euroopa Liidu kaudu oma kaupu vedada. Kehtestatud ekspordikeelud 10 miljardi euro väärtuses hõlmavad kvantarvuteid ja tundlikku tehnoloogiat, samuti veeldatud maagaasi tehnoloogiat. Uued impordikeelud väärtuses 5,5 miljardit eurot kärbibivad Venemaa oligarhide rahavooge. Samuti keelatakse Venemaa ettevõtetel osaleda Euroopa Liidu liikmesriikide riigihangetes ja välistatakse Venemaa avalik-õiguslikele asutustele igasugune rahaline toetus.

14.04 – Ukraina väed uputavad Mustal merel Venemaa ristleja Moskva

Ukraina teatel uputavad nad raketirünnakuga Venemaa Musta mere laevastiku lipulaeva Moskva; Venemaa sõnul upub laev tormi tõttu pärast seda, kui laeva pardal olnud laskemoon oli tulekahju tõttu plahvatanud. Moskva on suurim sõjalaev uppunud Vene sõjalaev pärast Teist maailmasõda. Ristleja Moskva uputamine oli Ukraina jaoks olulise sümbolse väärtusega saavutus, kuid see omas ka sõjalist mõju, sundides Venemaa sõjalaevu Ukraina rannikust mõnevõrra eemalduma ja leevendades Venemaa meredessandi ohtu Ukraina lõunarannikul.

21.04 – Riigikogu tunnistab Venemaa tegevuse Ukrainas genotsiidiks

Riigikogu võtab 86 poolthäälega vastu avalduse, milles tunnistab Venemaa relvajõudude ning sõjalise ja poliitilise juhtkonna tegevuse Ukraina rahva vastaseks genotsiidiks ning kutsub toetama nende kuritegude uurimist. Riigikogu märgib avalduses, et Venemaa agressioonisõjas Ukraina vastu on ilmsiks tulnud süstemaatilised ja massilised sõjakuriteod, mida Venemaa relvajõud on sooritanud Ukraina rahva vastu; neid kuritegusid mahitab ideoloogiliselt Venemaa poliitiline ja sõjaline juhtkond koos riiklike propagandaasutustega. Venemaa tegevuse Ukrainas on genotsiidiks tunnistanud kokku kaheksa riiki.

Mai

18.05 – Soome ja Rootsi esitavad avaldused NATO-ga liitumiseks

Soome ja Rootsi pikaajase neutraalsuse tõttu on tegemist märgilise sammuga kahe riigi kaitse- ja julgeolekupoliitikas. Samuti omab liitumisotsus olulist mõju jõudude tasakaalule Läänemere piirkonnas. Otsus NATO-ga liitumiseks langetati vastusena Venemaa agressioonile Ukrainas. Varasemalt olid Soome ja Rootsi NATO partnerriigid, kes on osalenud muu hulgas ka NATO missioonidel. Kui liitumine lõpule viiakse, kohaldub Soomele ja Rootsile kui täieõiguslikele alliansi liikmetele NATO artikkel 5 garantii, mis tähendab, et rünnak ühe liitlase vastu on rünnak kõigi liitlaste vastu ja allianss osutab vajadusel sõjalist abi. Ühinemisläbirääkimiste ja heakskiitmisprotsessi ajal on Soomel ja Rootsil vaatleja eristaatus, mis tähendab liitlastega sarnast positsiooni, kuid ilma hääleõigusega.

Liitumine on oluline ka Eesti vaatenurgast, sest Soome ja Rootsi on tugeva iseseisva kaitsevõimega riigid, kelle julgeolekualased väljakutsed on sarnased nendele, millega seisab silmitsi Eesti. See võimaldab poliitilisel tasandil NATO-s jõulisemalt esile tõsta meie piirkonna julgeolekumuresid. Võimaliku sõjalise konflikti korral oleks Soome ja Rootsi kaudu võimalik Eestit toetada ja paraneb NATO idatiiva varustuskindlus. Samuti on oluline, et Soome ja

Rootsi liitumise järel on Läänemeri ümbritsetud NATO liitlastest. See võimaldab rahuajal tagada parema olukorrapildi meie regiooni õhuruumis ja merel ning konflikti puhul kontrollida efektiivsemalt piirkonnas toimuvat. Sõjaliselt võimaldab liitumine NATO kaitseplaaniid ümber teha, arvestades seal ka Soome ja Rootsi võimekustega, mis Baltimaades puuduvad. Samuti võimaldab liitumine tugevdada sõjalist koostööd Läänemere piirkonnas.

20.05 – Vene väed okupeerivad kuid piiramisrõngas olnud Mariupoli linna

Vene relvajõud okupeerivad pärast ligi kolmekuulist lahingut strateegilise tähtsusega tööstuslinna Mariupoli, mille langemisega saavutatakse täielik kontroll Aasovi mere üle ja luuakse maismaasild okupeeritud Krimmi poolsaare ja Venemaa vahel. Lahingus hävib või saab kahjustada enam kui 90% linna eluruumidest, kaasneb humanitaarkriis.

Juuni

03.06 – Keskerakonna ministrite ametist vabastamisega laguneb Reformierakonna ja Keskerakonna valitsuskoalitsioon

03.06 – Euroopa Liit võtab vastu kuuenda sanktsioonide paketi Venemaa vastu

Euroopa Liit kinnitab kuuenda sanktsioonipaketi esimese osa, mis sisaldab suure mõjuga impordikeeldu mereteed mööda veetavale Venemaa naftale. Paketis on rafineeritud naftasaaduste impordi keeld ja nafta impordi erandid liikmesriikidele, kelle asukoht ja taristu ei võimalda torujuhtme kaudu nafta importimist kiiresti lõpetada. Samuti jõutakse kokkuleppele Venemaa suurima panga Sberbanki ja Valgevene panga Belinvest rahvusvahelisest SWIFT-maksete võrgust eemaldamises. Sama sanktsioon kehtestatakse ka Venemaa pankadele Credit Bank of Moscow ja Russian Agricultural Bank. Lisaks täiendab Euroopa Liit ekspordikeeldusid ja teenuste osutamise piiranguid. Sanktsioonide nimistusse lisatakse 18 ettevõtjat ja 65 inimest, kes on olnud ühel või teisel moel seotud Venemaa ohvriterohke ja palju inimkannatusi põhjustava sõjaga Ukrainas. Valgevene sanktsioonide nimistuid täiendab Euroopa Liit 12 inimese ja kaheksa ettevõtjaga.

28.06–30.06 – Toimub NATO tippkohtumine Madridis

NATO tippkohtumisel saavad Soome ja Rootsi pärast läbirääkimisi NATO peasekretäri, Türgi ja Soome presidentide ning Rootsi peaministri vahel ametliku kutse alliansiga liitumiseks. 5. juulil allkirjastavad NATO liikmesriikide suursaadikud ühinemisprotokollid, misjärel algab ratifitseerimisprotsess NATO liikmesriikides. Riigikogu ratifitseerib Soome ja Rootsi NATO-ga liitumise 6. juulil, samal päeval kuulutab president välja seaduse, millega kiidetakse heaks Soome ja Rootsi liitumise protokollid. Liitumisprotokollid peavad ratifitseerima kõik praegused NATO liikmesriigid, seejärel edastab NATO peasekretär Soomele ja Rootsile ametliku ühinemiskutse.

Madridis kinnitatud NATO uues strateegilises kontseptsioonis defineeritakse Venemaad kõige olulisema ja vahetu ohuna alliansile, samuti märgitakse võimaliku ohu allikana ära ka Hiina.

NATO idatiival asuvaid pataljonide lahingugruppe otsustakse suurendada vastavalt vajadusele brigaadi tasemeni ning tugevdatakse kiirelt ümberpaigutatavate lisavägede, eelpaigutatud varustuse ja täiendatud juhtimisvõimega. NATO kiirreageerimisväge otsustatakse suurendada 300 000 meheni. Täiendavate eelpaigutatavate võimete osas mainitakse ära õhukaitse.

Eestisse plaanitakse luua NATO diviisi staap. Luuakse Eesti kaitseks mõeldud NATO raamistikus tegutseva diviisi struktuur, mille üksused ja staap koosnevad nii Eesti enda kui teiste liitlaste panustest. Diviisi juhtimisstruktuuri loob Eesti Ühendkuningriigi toetusel, diviis hakkab paiknema NATO käsuaheles.

Juuli

11.07 – Malis operatsioonis Barkhane osalenud kaitsevälalased naasevad Eestisse

Prantsusmaa juhitud operatsiooni Barkhane eesmärk oli toetada viie Saheli regiooni riigi (Mauritaania, Mali, Burkina Faso, Niger, Tšaad) võitlust relvastatud terroristlike rühmituste vastu. Operatsioon Barkhane algas 1. augustil 2014. aastal. Eesti panustamine operatsiooni algas 2018. aastal ning panustamine sihtüksusesse Takuba 2020. aastal.

Eesti oli esimene riik, mis liitus operatsiooniga Barkhane ja selle sihtüksusega Takuba. Eesti otsus on märkimisväärselt tõstnud Eesti nähtavust ja mainet Prantsusmaa kõrgete poliitiliste ja sõjaliste otsustajate seas.

Eesti oli operatsioonile panustanud jalaväerühma toetuselemendi, staabiohvitseride ja eriväelastega. Üheaegselt teenis Malis ligi 70 kaitseväelast. Kokku osales operatsioonil Barkhane 11 jalaväerühma ehk ligi 450 Scoutspataljoni tegevväelast.

Operatsiooni juhtinud Prantsusmaa tõi oma viimased sõjaväelased Malist ära 15.08.2022. Malis 2020. aasta riigipöörde järel võimule tõusnud hunta on korduvalt edasi lükanud üleminekut tsiviilvõimule ning Bamako ja Pariisi omavahelised suhted teravnesid hunta võimu ajal märgatavalt. Üheks Prantsusmaa vägede lahkumise põhjuseks oli ka hunta otsus kutsuda islamiäärmuslaste vastu võitlemiseks Malisse Venemaa Wagner grupi palgasõdurid, mida Prantsusmaa valitsus pidas vastuvõetamatuks.

18.07 – Ametisse astub Reformierakonna, Isamaa ja Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valitsuskoalitsioon

22.07 – Euroopa Liit võtab vastu seitsmenda sanktsioonide paketi Venemaa vastu

Seitsmes sanktsioonipakett sisaldab Venemaalt kulla ja kuldehete impordi keeldu, mis on Venemaa suurim eksporditavade peale energiasektorit. Laiendatakse ka ekspordikeelu nimekirja, et veelgi tugevamalt takistada Venemaa Föderatsiooni militaar- ja kaitsevõimekuse arendamist. Sanktsioonide nimistusse lisatakse 48 inimest ja 9 juriidilist üksust, kes on olnud seotud Venemaa sõjategevusega Ukrainas, sh osalenud sõjakuritegudes. Eesti ettepanekul lisatakse paketti oluline erand ohtlike kemikaalide suhtes, et vältida ohtu nii keskkonnale kui ka inimestele. Ettevõtetest karmistatakse veelgi Sberbankile juba kehtestatud piiranguid.

August

01.08 – Odessast väljub esimene viljalaev pärast Venemaa 24. veebruari sissetungi Ukrainasse

Odessa sadamast väljub Ukraina, Venemaa, Türgi ja ÜRO sõlmitud kokkuleppe järgselt esimene viljalaev pärast täiemahulise sõja puhkemist. Ukraina ekspordib 12% maailma teraviljast, 15% maisist ja 50% päevalilleõlist, ent tulenevalt Vene vägede Musta mere blokaadist olid Ukraina tärned maailmaturule pikalt piiratud. Eelnevalt juba pandeemia tõttu kallinenud toiduainete hinnad on sõjast tulenevalt tõusnud veelgi, suurendades Aafrikas, Lähis-Idas ja Kagu-Aasias näljahädade ohtu.

04.08 – Hiina viib läbi seni suurima sõjalise õppuse Taiwani ümbruses

Nancy Pelosi külastab 25 aasta jooksul esimese USA esindajatekoja spiikrina Taiwani, mis pingestab Ühendriikide suhteid Hiinaga, kes peab saart enda mässuliseks provintsiks. Pelosi külastusele järgnevalt alustab Hiina saareriigi ümbruses suuremahulisi õppuseid, ületades nende käigus korduvalt Taiwani väina keskjoont, mida seni on peetud kokkuleppeliseks Mandri-Hiina ja Taiwani eraldusjooneks. Venemaa president Vladimir Putin nimetab Pelosi külastust USA teadlikuks provokatsiooniks ja katseks provotseerida sõjalist konflikti. Putini sõnavõtt järgib Venemaa Ukraina invasiooni järel tekkinud trendi, kus nii Hiina kui Venemaa süüdistavad Ukraina sõja puhkemises ja Taiwani väina ümber kuhjunud pingetes USA-d.

11.08 – Eesti lahkub Kesk- ja Ida-Euroopa riikide ning Hiina koostööformaadist 16+1

Eesti ja Läti otsustavad lahkuda Hiina poolt 2012. aastal loodud koostööformaadist 16+1, mille eesmärgiks on arendada suhteid Hiina ning 16 Kesk- ja Ida-Euroopa riigi vahel. Koostööformaati nähakse sageli Hiina katsena suurendada enda mõjuvõimu EL-is, kuivõrd osalevate Euroopa riikidega ei suhelda EL-i tasandil ning neile pakutakse võimalust saada pealtnäha soodsatel tingimustel osa Pekingi taristupõhistest investeringutest. Formaat ei ole 10 aga aasta jooksul Eestile reaalselt majanduskasu toonud ning Hiina ambivalentne, isegi tolereeriv suhtumine Venemaa Ukrainasse tungimise suhtes mõjutab Eestit otsust langetama.

16.08 – Narvas ja Narva-Jõesuus eemaldatakse seitse punamonumenti

Valitsus otsustab avaliku korra tagamise huvides Narvast ja Narva-Jõesuust eemaldada seitse Nõukogude liidu sõjamonumenti, nende hulgas kahte linna ühendava tee ääres asuva tank-monumendi. Tank T-34 toimetatakse

Viimsisse Eesti Sõjamuuseumisse, teised kuus mälestusmärki demonteeritakse. Monumentide eemaldamine möödub Eesti-siseselt märkimisväärsete vahejuhtumiteta, küll aga toob sündmustik endaga kaasa suurimad küberrünnakud Eesti vastu pärast 2007. aasta pronksiöö rahutusi.

18.08 – Jõustub Venemaa kodanikele rakendatav Eesti viisakeeld

Valitsuse otsusega keelatakse Eesti poolt väljastatud kehtivate Schengeni viisadega Vene Föderatsiooni kodanike riiki sisenemine, takistamaks Vene kodanike reisimist Schengeni alal. Kaks nädalat varem oli jõustunud samasugune viisakeeld Lätis, Soomes rakendub osaline viisakeeld alates 01.09.2022. Soome, Eesti, Läti, Leedu ja Poola avaldavad soovi, et viisakeeld hõlmaks kogu EL-i.